לג: בזמן שכהן גדול פרק שביעי תמיד

שזכה בו (ערמית יזכה שמרית) אלא לקטרת בלבד שמפייסים לה חדשים (ה) עם ישמים מן הערמים כמו שהקדמנו. וכבר אמר בגמ' סוכה (דף ט:) משמר היולא מקריב תמיד של שחר ומוספים ומשמר הנכנס מקריב תמיד של בין הערבים ומזיכין אלו ואלו חולקין בלחם הפנים כמו שבאר שם ודע שבין הערבים לא אפשר גם כן בלי דישון מזבח הפנימי ובלי דישון מנורה כמו שזכרנו בנקר ולפיכך יהיה סדור האמתי היולא מכל מה שאמרנו ועל דעת מכמים כן והוא שאחר הרמת הדשן ממזבח החיצון והוא מזבח העולה מסדרין מערכה גדולה ואחר כן מערכה שניה ואחר כן מעלין שני גזרי עצים ונותנין אותם על מערכה גדולה ואחר כן מזמנים כבש התמיד ואחר כן פותחין שער הגדול כמו שזכרנו ובשעת פתיחתו שוחט התמיד ובאים שני כהנים להיכל אחד מהם מדשן מזבח הפנימי והשני מדשן המנורה תוך זמן ששוחטין התמיד ונטל דמו במזרק ואינו זורק דמו על גבי מזבח עד שגמר דישון מזבח הפנימי ואז זורק דמו ואחר זריקת דמו מתעסק בהטבת ממש גרות המתעסק בו ומתעסקים האחרים בניתוח התמיד והבאת אבריו לכבש ומליחתם שם כמו שהקדמנו הכל בנת אחת אחר כך מתקבלין בלשכת הגזית וקורין כמו שהקדמנו ואחר כן מביא הקטרת להיכל ומקטיר ואחר כן מטיב שני גרות הנשארים כמו שהקדמנו ואחר כן מעלין האברים לגבי מזבח ואחר כן הסלת ואחר כן החבתין ואחר כן יין לנסך ובשעת ניסוך היין מתחילים הלוים בשיר ומנגנים בכלים המזכירים בערכין (דף י.) ותוקעין תשע תקיעות בהפסקות כפי הפסקות השיר כמו שיתבאר עכשיו וכשיולא המקטיר מן היכל עומד על מעלות האולם עם הכהנים האחרים כמו שיתבאר עד שיגמר העלות האברים למזבח אח"כ מברכין העם ברכת כהנים כמו שיתבאר ושמור הסדר הזה שהוא יולא מתוך כל מה שנאמר בענין זה במשנה והתלמוד:

הדרן עלך החלו עולים

בזמן [א] שכ"ג נכנס להשתחות שלשה אוחזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כ"ג שהוא יוצא הגביה לו את הפרוכת נכנס [ב] (יוצא) והשתחוה ויצא נכנסו אחיו הכהנים השתחוו ויצאו: **ב** באו ועמדו על מעלות האולם עמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים וחמשה כלים בידם הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמחתה ביד אחד והבזך ביד אחד וכף וכסויו ביד אחד [ג] וברכו את העם ברכה אחת אלא [ד] שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת [ה] במקדש היו אומרים את השם ככתבו ובמדינה בכנויו במדינה [ו] הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהם ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאין מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ר' יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר [ז] וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם: **ג** [ח] בזמן [ט] שכ"ג רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז הסגן [י] בימינו והעלהו והושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וזרקן הושיט השני לראשון שתי הידים נותנן לכהן גדול וסמך עליהן וזרקן נשמט השני והלך לו [יא] וכך היו מושיטין לו שאר כל האברין והוא סומך עליהן וזורקן ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין [יב] בא לו להקיף את המזבח [יג] מהיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית [יד] נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו שני כהנים עומדין על שלחן החלבים [טו] ושתי חצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו [טז] שחה לנסך והניף הסגן בסודרים והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלוים בשיר הגיעו לפרק תקעו והשתחוו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה זהו סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן: **ד** [יז] השיר שהיו הלוים אומרים במקדש ביום הראשון היו אומרים [יח] לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה בשני היו אומרים [יט] גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו בשלישי היו אומרים [כ] אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט ברביעי היו אומרים [כא] אל נקמות ה' אל נקמות הופיע בחמישי היו אומרים [כב] הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים [כג] ה' מלך גאות לבש לבש וגומר בשבת היו אומרים [כד] מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים: **הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד**

בזמן. אבנים טובות. ר"ל אבני אפוד והשתחויה זו לא תהא אלא בהיכל בלי ספק: באו ועמדו. רומז אל הכהנים שקרבו בלשכת הגזית ואח"כ עשו מן העבודות מה שעשו אחר כך החלו עולים במעלות האולם והראשונים הם ממשה כהנים שזכר אותם ואחר שגמרו עבודתם תחלה ועמדו על מעלות קודם שיגיעו שאר אחיהם העוסקים בהעלאת אברי התמיד כמו שנתבאר בסדר שזכרנו ופרשנו הענין שנשאר מן ההלכה הזאת בשביעי מסוטה ושם פירשנו אותו פירוש גמור תדרשנו משם: הקפה זו אינה מיוחדת לכהן גדול אלא כל המקיף המזבח כך הוא מקיף כמו שבארנו בחמישי מזבחים וכבר נתבאר בשם משקלים שהיו במערבו של כבש שתי אלבנות אחד של כסף נותנין עליו כלי שרת ואחד של שיש נותנין עליו האברים והוא שלבן החלבים המזכר כאן ובחמישי משקלים אמרנו בן ארזא [יא] בחמישי ממנחות שהסמיכה לא תהא אלא על המיים וסמיכה זו היא על האברים ולפיכך היא כמו שאמרנו שם משום כבודו של כהן גדול כדי שתהא לו היכרא: ודודרין. הם דגלים: **בבר נתבאר** בגמרא ר"ה (דף לא.) הטעם למה יחדו אלו המזמורים לאלו הימים ואמרו מיום ראשון לה' הארץ ומלואה לפי שהוא תחלת מעשה בראשית ובשני שנו נחלקו המים והיו המים מתחיה אומר גדול ה' ובשלישי שנו גראות הארץ שעליה יהיה הדין והדיינין אומר אלהים נצב בעדת אל ברביעי שנו נגראו השמש והירח אומר אל נקמות ה' שהוא נוקם מן התועים אחר עבודתם בחמישי שנו נגראו מיני בעלי חיים ים בזה פלאים מפני החלוק שבמינים ותנועתם מעצמם ופלאים אחרים שם בבעלי חיים אומר הרינו לאלהים עוזנו לפי שבשעה ברואין אותם משבחים הטרא ומגדלים אותו בשני שנו נשלם מעשה בראשית ונברא האדם גם כן שמבין גדולת הטרא יתעלה אומר ה' מלך גאות לבש:

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד

נכנס להשתחוות. אחר הקטרת נכנס להיכל להשתחוות ואין זה ביאה רקנית דהשתחוואה עבודה היא: **שלשה אוחזין בו.** לכבודו של כה"ג כפר שסומכין בו בעניו כבנים להיכל המלך: **ואחד באבנים טובים.** שמחמן: **הגביה לו את הפרוכת.** התלוי לפני פתח ההיכל לנעיצת וכן היה לפני שער האולם: **באו ועמדו על מעלות האולם.** המקטיר הזוכה במתחה מאותו שקיבל הכף: **עמדו ראשונים.** שלשה מזבח פנימי והמנורה: **דרום.** של הנלשה לפי שבנלשה הוא לקדשי קדשים לכך מקטירי הקטרת היו שמדין לכך לפון: **וברכו את העם ברכה אחת.** נשאו כפיהם לברך את ישראל יברכך וגו' יברכך יאר ישא היו אומרים מיהר כלי הספק בנתיים שאין עוינין אחן במקדש לכך לא היו מפסיקין ביניהם. וא"ש והרי עוינה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד י"ל היין דברכת כהנים אינה כ"א לברך את ישראל לא היו עוינים בבמה"ע ואח"ע שביום הכפורים היו עוינין זהו משום תביעות היום שהוא יום סליחה ומחילה וכפרה: **שבמדינה אומר ג' ברכות.** מפסיק ביניהם לאמן: **את השם ככתבו.** יו"ד ה"א ו"ו ה"א ובפרק אלו נאמרים [דף לח.] מפיק ליה מקרא: **בכנויו.** בלא"ף דל"ת: **ובמקדש ע"ג ראשיהן.** לפי שמזכירין שם המפורש ובכינה שורה לעמלה ג) שקשה להגביה אצבעותיהם: **לעולה מציין.** שכתוב בו קדש לה' ולא יתכן שיהיו ידיו למעלה: **וישא אהרן את ידיו אל העם.** משמע שנשאום למעלה מראשם: **בזמן שכה"ג רוצה להקריב.** כי כה"ג ל"ל פיים כי הוא מקריב בראש פיום ערוכה: **אוחז הסגן בימינו והעלהו.** שכבר נתייגע בעליית אלי הכבש: **וסמך עליהן וזרקן.** מפ' בגמרות [דף סב:] דהך סמיכה לאו סמיכה גמורה היא דאין סמיכה בלבד אלא ב' סמיכות ועוד דאין סמיכה בשחוטין. ואין סמיכה זו אלא להגלות שעובדת כה"ג בהיכר וזורקן על המערבה: **הושיט השני להראשון.** זהו דרך כבוד כהן גדול שיקבל כל האברים מיד אחר: **בא לו להקיף את המזבח.** לאורך ניסוך כי אחר הקטרת האברים היה ניסוך היין. והכבש היה בדרום וכשעלה בכבש ופנה לימינו ולשמאלו ומתחיל להקיף פוגע בקרן דרומית מזרחית אחלה ומקיף לימינו עד שהוא מגיע לקרן מערבית: **נתנו לו יין לנסך.** ששם היו הסיתין שהנאספים יורדים בו לתוכו כדאיתא בפרק קדשי קדשים [דף סא:] שהוסיפו על המזבח ד' אמות מהמערבה וד' אמות מן הדרום כדי להכשיר הסיתין למזבח ותא"ג תתן מזבחים [דף סג.] כל הטעלים למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין אל דרך שמאל מון מהטעלים לג' דברים אלו שעולין ופונין דרך שמאל ומחזרין על הנעקב ניסוך היין והמים [ושלא השוף] דסיינו כהן שאכה מיסוך היין (פומו) הוא עולה עם היין במערבו של כבש ופונה לשמאלו לקרן דרומית מערבית שאם היה פונה לימינו להקיף את המזבח היה היין מתאבד בעבור המערבה ויין משובח פסול לנסכים [ושלא השוף שמי אמת אמות מעבן]. אבל כה"ג שעולה להקטיר אם לא גם לנסך מקיף דרך ימין וכהן שזכה בניסוך העולה את היין ופנה לשמאל ופגע בכהן גדול שהן לי יין לנסך: **הסגן עומד על קרן.** שהיא אמה על אמה: **על שולחן החלבים.** שהוא נטוי וכשרואו הכהנים שהסגן עומד על הקרן והסודר בידו. אלמו כהנים ועמדו על שולחן החלבים: **ותקעו והריעו ותקעו.** כדי שיתקשר הלוים בשיר: **באו.** ג' כהנים: **ועמדו אצל בן ארזא.** הוא היה הממונה על השיר בדאיתא בפרקים [ע"ה מ"א] ואתריו נקראו כולם: **שחה לנסך.** לספסף היין לספלים מיד הניף הסגן שיחתילו הלוים בשיר: **הגיע לפרק.** שיש פרשה שהוא סוף תפלילה וג' פרקים היה בשיר שהן מפסיקין כו' ועל כל פרק ופרק תקיעה ותרועה ותקיעה ויהיו תקע בפ' בתרא דסוכה [דף נג:] אין פוחתין מעשרים ואחד תקיעות שעריה ותשע לתמיד של שחר וכו' ויהיו ג' תקיעות תקיעה ותרועה ותקיעה על כל פרק ופרק: **ביום ראשון היו אומרים לה' הארץ ומלואה.** מפ' כר"ה פ' י"ט [דף לא.] על שם שקנה עולמו ונופה ושליט בשלמו: **בשני גדול ה' ומהולל מאד.** על שם שמלך מעשיו ומלך עליהם ונתעלה ויפר על כמה כבודו: **בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל.** על שם שעלה חבל מחממו והכין הכל לעבודתו: **ברביעי אל נקמות הרינו לאלהים הרינו לאלהים עוזינו.** ע"ש שבאר שיפות ודגים לשבח שמו כנף רעגנים שנלקח ג): **בששי היו אומרים ה' מלך גאות לבש.** ע"ש שנגמר מלאכתו ומלך עליהם: **בז' מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים:**

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא מסכת תמיד בס"ד בי"ב לאיר

חשק שלמה על פי' הרא"ש א) [ויקרא ח וכל חדש לא יהיה מחלל מועד מנאו לכפר בקדש]. ב) [ל"ל שפ"ל מקטרי אלמשמיחים מנמיחים ידיהם לנמלה מרמאשיהם]. ג) [אולי ל"ט י"ג וח"י נדפס דמרגנא כרא דמסמחא ומקלפא].

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - לרן מעגלה הניתן תמיד מעדות תלמוד בבלי עמוד מס. 66 הנדפס ע"י אוצר החכמה
Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

עין משפט נר מצוה

א אמו"י פ"ה מהלכות כלי המקדש הל' יא:
ב ב מו"י פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל' ד ה:
ג ג מו"י פי"ל מהלכות תפלה הלכה י:
ד ד מו"י שם הלכה ט:
ה ה מו"י פ"ט מהלכות כלי המקדש הל"ג:
ו ו מו"י שם הלכה יד:
ז ז מו"י פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה יא:
ח ח מו"י פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הל"ו:
ט ט מו"י שם הל' ז:
י י מו"י שם הלכה ט:

תורה אור השלם

א) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:
[ויקרא ט, כב]

ב) [תהלים בד]
ג) [תהלים מח]
ד) [תהלים סב]
ה) [תהלים עז]
ו) [תהלים סא]
ז) [תהלים צז]
ח) [תהלים צב]

שיטה מקובצת

א) נכנס והשתחוה תיבת יוצא ל"ש: ב) הסגן הכהן גדול בימינו והעלהו הושיט לו: ג) רשתי חצוצרות. עי' תוס' ערכין (דף י ע"ב):

נשלם מס' תמיד בלא"ו

ואין מלמוד קטע כה רק בפרק ראשון שני וכיעי אבל שליש ומעשי ושני לא נקבע עליהם תלמוד גם המפרש אינו אלא מקבץ מפי' רש"י דמיומא ומשלח דוסמי ובפרק שני ומומשי נדפס פי' הרמב"ם ז"ל ומקום אותו המפרש. מס' מדות אין כה לא תלמוד ולא הגהות על פי' הרמב"ם ז"ל ולא על פי' ה"ר שמעיה ז"ל שנדפסו עליה גם נשאר מסכתות שבתלמוד לא מצאתי עליהן הגהות רק מוטבעות וע"כ לא תשמתי להעתיקם אבל במס' נדה' ומזר ראיתי הגהות ופירושים עליהן ולוקחת את הרבים נתתי אל לבי להעתיקם גם"ד.

מסורת הש"ס

ג) [פוטה לז:], ב) מנחות לד., ג) זבחים סד., ד) [כל המשנה ופירושם בר"ה לא.], ה) [שבועות יזכה ערבים], ו) [ל"ל בתשעה].

הגהות הב"ח

(א) ד"ה (בעמוד הקודם) ומה שאמר וכו' שמפייסין לה חדשים בין הערבים. ל"ל וחיוות עם ישמים נמתק:

פי' הרא"ש

[מ"ב] ורידדין בשולי המחתה. היה מפקין על המזבח כדי להגליף הקטרת עליהן כשהוא דק ולא עב כדי שיהיה שורף מהר ולמעט העשן. ויקבעו מחודים ורדידי: **והשתחוה ויצא.** כי עתה גמר עבודתו: [מ"ג] **נותנו לאוהבו.** כשיפוף אותו: **לתוך חפניו.** וא"ל מדהסכיר מפניו על המתפזר מכלל דהסאר לא היה מתפזר זה ל"ל דאם הסתפזר לגד היה טתן לתוך חפניו אאוך יפה הנוך: **ומלמדין אותו.** לפי שלא הקטיר מימיו היו צריכין ללמדו שלא יתפזרו הקטרת מעל הגחלים שלפניו כי אינה מתרכו וכשיושיט חפניו על הגחלים לפזר מוקה לא יהיה אלא מתחיל בתוך ומעלה ואינו דקאמר מתחיל מגדל ויולא כלומר מתחיל מגדל ומפזר לגד פיים כלפי המערב ויוליא מוליא ידיו: **עד שהממונה אומר לו הקטר.** כי הממונה היה מזהיר אם כולם לפרס בשעת הקטרה ואז אומר למקטיר הקטר: **פרשו העם.** מבין האולם ולמזבח וכו' ילוף לה מקרא ג) דלריך לפרוס: **הדרן עלך פרק החלו עולים**

נכנס להשתחוות. ואין זה ביאה רקנית דהשתחוואה עבודה היא: **שלשה אוחזין בו.** לכבודו של כה"ג כפר שסומכין בו בעניו כבנים להיכל המלך: **ואחד באבנים טובים.** שמחמן: **הגביה לו את הפרוכת.** התלוי לפני פתח ההיכל לנעיצת וכן

בזמן. אבנים טובות. ר"ל אבני אפוד והשתחויה זו לא תהא אלא בהיכל בלי ספק: באו ועמדו. רומז אל הכהנים שקרבו בלשכת הגזית ואח"כ עשו מן העבודות מה שעשו אחר כך החלו עולים במעלות האולם והראשונים הם ממשה כהנים שזכר אותם ואחר שגמרו עבודתם תחלה ועמדו על מעלות קודם שיגיעו שאר אחיהם העוסקים בהעלאת אברי התמיד כמו שנתבאר בסדר שזכרנו ופרשנו הענין שנשאר מן ההלכה הזאת בשביעי מסוטה ושם פירשנו אותו פירוש גמור תדרשנו משם: הקפה זו אינה מיוחדת לכהן גדול אלא כל המקיף המזבח כך הוא מקיף כמו שבארנו בחמישי מזבחים וכבר נתבאר בשם משקלים שהיו במערבו של כבש שתי אלבנות אחד של כסף נותנין עליו כלי שרת ואחד של שיש נותנין עליו האברים והוא שלבן החלבים המזכר כאן ובחמישי משקלים אמרנו בן ארזא [יא] בחמישי ממנחות שהסמיכה לא תהא אלא על המיים וסמיכה זו היא על האברים ולפיכך היא כמו שאמרנו שם משום כבודו של כהן גדול כדי שתהא לו היכרא: ודודרין. הם דגלים: **כבר נתבאר** בגמרא ר"ה (דף לא.) הטעם למה יחדו אלו המזמורים לאלו הימים ואמרו מיום ראשון לה' הארץ ומלואה לפי שהוא תחלת מעשה בראשית ובשני שנו נחלקו המים והיו המים מתחיה אומר גדול ה' ובשלישי שנו גראות הארץ שעליה יהיה הדין והדיינין אומר אלהים נצב בעדת אל ברביעי שנו נגראו השמש והירח אומר אל נקמות ה' שהוא נוקם מן התועים אחר עבודתם בחמישי שנו נגראו מיני בעלי חיים ים בזה פלאים מפני החלוק שבמינים ותנועתם מעצמם ופלאים אחרים שם בבעלי חיים אומר הרינו לאלהים עוזנו לפי שבשעה ברואין אותם משבחים הטרא ומגדלים אותו בשני שנו נשלם מעשה בראשית ונברא האדם גם כן שמבין גדולת הטרא יתעלה אומר ה' מלך גאות לבש:

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד